

SUSCRIPCIÓ
Barcelona. Una pesseta al mes
Espanya. 450 pessetes al trimestre
Extranjer. 9'00 M. M.
Pagant per avans, una pesseta de rebuda

EL POBLE: CATALA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
CARRER DE SANT PAU, 6, PRINCIPAL
IMPRESA
CARRER DE FORTUNY, NÚM. 2 TERS.
TELÈFONS
REDACCIÓ, 723 - IMPRESA, 2.290

ANY X.-NÚM. 2.876

BARCELONA, DIVENDRES 24 DE JANER DE 1913

UN NÚMERO, 5 CENTIMS

EL SIGLO

GRANS MAGATZEMS

DARRERS DIES
DE LA

EXPOSICIO Y VENDA

DE

Guants y Puntilles

Acaba el dia 25 de janer

Ocasions excepcionals

Dilluns dia 27 de janer y dies següents

SALDOS

amb motiu d'inventari semestral

Confecolons, Telxits, Pisa, Crestall, Mobles
Quincalla, etc., etc.,
amb importantíssimes robaixes de preus

al menys una quarantena de llocs, que guanyaran els liberals i treballistes. Aquest extrem de la reforma del sufragi té un aspecte transcendental. A l'augmentar d'una setanta vots el marge en favor dels liberals i treballistes en la Cambra dels Comuns, fa quasi impossible que hi hagi mai en la mateixa una majoria conservadora. El partit torista quedarà encara més allunyat del poder.

Un altre dels aspectes més interessants de la qüestió de la reforma electoral a l'Anglaterra és el del vot femení. Llevat del «Labour Party», tots els partits anglesos estan dividits en aquest punt. En el mateix govern liberal hi ha la meitat de ministres favorables a la concessió del vot a la dona i la meitat que'n són contraris. Entre'ls primers hi ha Mr. Lloyd George i Mr. Grey, i entre'ls segons Mr. Asquith.

Qui's pren més a la valenta aquesta qüestió és Mr. Grey. Avui ha de discutir-se a la Cambra dels Comuns una esmena seva establint el vot femení en les eleccions legislatives. Y sembla que ha menassat amb dimissió si l'esmena es rebutja. De totes maneres, la batalla parlamentaria promet ésser apassionadíssima.

A. R. y V.

ECOS

EREN SET pobres invàlids sense confiança en les seves esperances. Portava l'una el braç amputat i l'altre milja cama de fusta i no acabaven mai dos d'ells d'arrossegar la seva coxera i n'hi havia que semblaven el ninot de can Clauselles. Però la caritat se'ls veu que no's compadeix ja gaire dels monstres del carter i els degredats acordant posar-se sobre les seves malaltacions, transdures i nafrés, la roba arlequinada del Carnaval.

Ahí passaren sota els nostres balcons. El coix anava de sagunt de fusellers, el manco de cavaller amb cames de palja, el bori i el coix de clowns, un altre de levita i un de clowns. Tots portaven un corbent, qui un trompó, qui una flauta, i el més senyal, en un plat brut, de coure, recullia l'almoina.

Molt respectables aquests ciutadans arlequinesos. Per la part de Jesús, ens son germans; per la Democràcia, els nostres iguals; per les lleis, tenen dret a elegir regidors i diputats; per la constitució, son inviolables en el seu pensament; pel sentimentalisme, un tros d'humilitat, amb els mateixos dolors, alegries i qui sab si idees, que nosaltres. Alguns ànima artista, tal volta no els dongué l'almoina, sino per exhibir-se com en un capríx de Goya.

Empré com hi ha una dignitat personal, precis que hi hagi un decoro col·lectiu que impideixi el pis d'aquesta inmundicia per la ciutat, que si el demanar almoina es l'estima, com, solidaria amb disressa indigna. També la caritat, en el que la hi a i en el que la rebem, deu tenir la seva dignitat, i un pobre que ho és, en conjunt en les seves carnes els colors d'uns permes innobles, den, però cristians, a Déu, i per als que no ho son, a la bellesa i a la dignitat humana.

Prou lamentables son les actuals escenes carnavalesques, però que la misèria vulgui també fer bromes. La misèria no té dret més que a dues coses, a la resignació silenciosa o a la ira tràgica.

«Dura la vida, dura la vida
bona la vida, bona la vida
Lleix la terra, lleix la terra
som el cel blau»

Y els mutilats, els invàlids, els famolencs, els lamentables, els dolorosos, volen posar dotzena en la vida dura i boniquesa en la terra lleix?

La misèria té de tenir dignitat. Y orgull. Y bellesa. La misèria sosté tots aquells nostres ideals que'n diem de Justícia. Y què en farien d'aquests ideals, amb una misèria que'n llença al carrer vestida de cavaller amb cames de palja i dona a l'aire l'estridència horribola d'un comedi?

—

EN POCS dies hem vist morir tres grans en el carrer. Altres amics ens confirmen aquesta extranya moranda de gossos per la ciutat. De què moren? Quina misteriosa epidèmia la cau en aquests animals sentimentals, fent sospirar a les pobres i les comars que presencien les seves agonies?

El cas és que'ls gossos se moren i que les seves defecacions ja son presenciatas en plena Rambla. Presenciatas i evitades. Perquè la dos dies que a la vora del «Royals», arribà un gos font tendint. Caigué a terra, alçant el cap dolorosament, tant, que'ls consumidors deixaren les cadenes per auxiliar-lo, i un dependent, li oferí, comprant que era aquella una agonia de gos vagabond, sense amor i sense casaca, un plat amb llet d'aquella que'l públic del «Royals» treu en el «live o'clock».

Així deuen ésser els altres gossos, vagabonds i solitaris, exilats de totes les minories. Y en aquest mes de janer gels i melancòlia, poiser tenen la seva tardor de gossos tristes, morint quan el sol tomba, escoltant la música melancòlica de les cobles ambulants.

—

DESSEGUIDA que's tanqui l'exposició del Soló de les Arts i els Artífexs, en Colom n'obrirà una de seva, en el mateix Faials Catalá. Així serà abans d'acabar-se aquest mes.

En Colom, està ple d'optimisme. Se venen quadros, no gaires, però s'han venen. Nosaltres instiguem una causa:

—No hauré influït en aquestes adquisicions, l'importar-la extraordinària que la nostra premsa dona a l'art, especialment a les arts plàstiques? Quatre diaris, publicant setmanalment una fulla artística, i aquesta insistència bé deu excitar el gust i la voluntat adquisitiva dels nostres adinerats.

En Colom s'acaba, però en Colom, com a bon pintor, no dona gaire importància a l'acció dels literats.

—Sí, potser sí, que així influïx; però lo que la que comprí, és que a Barcelona hi ha una pintura forta, molts pintors que exposen i quan un art se presenta potent, orgànic, per dirho així, la gent no té més remei que deturar-se i comprar.

Y en Colom, acaba:

—La gent no va al teatre, perquè no tenim un teatre orgànic, ni lo que defen sobre l'òpera catalana és feible, per la mateixa raó. Oriol Camà, ens dona a tots els artistes, un camí a seguir.

De Teatre Català

L'insigne actor Enric Borràs, trobant-se a l'Havana, va rebre una invitació dels PP. Escolapis del Col·legi de Guanabacoa, bons fills de Catalunya la majoria d'ells.

Era el dia destinat al repartiment de premis que precedeix a les vacances de Nadal.

El nostre gran artista va entrar al domicili dels Escolapis dient, en català: «Deu us guardi»; essent rebut amb cordial afecte i salut pel P. Rector Francesc Fàbrega, amb els següents improvisats i sentidíssims versos escrits en nostra llengua:

«Benvingut sigau, senyor,
del cor de la nostra terra;
Quan retornau al país
del Guinard i de l'Església,
digueu-los que heu vist uns mistics
de fas no rossinyolesca»

ENQUESTES Y INTERVIUS

Les grans obres que han de transformar Catalunya

La Canadiencia

Antecedents y elements

Tot hom sab que l'ànima d'aquesta empresa coneguda per «La Canadiencia» i qual veritable nom és «Barcelona Traction Light and Power» és Mr. Pearson, el qual fins avui havia actuat a l'Amèrica, especialment al Canadà, Brasil i Mèxic. En aquests països havia desplegat grans iniciatives i negocis en el ram de recs y fabricues d'energia elèctrica.

La seva força econòmica arrenca d'un capital de 25 milions de dollars, sense aquelles emissions que puguin ferse, ja en el nostre mercat, ja en els estrangers.

Pertanyen avui a l'empresa la «Barcelona Traction», «Compañía de Riego y Fuerza del Ebro», «Barcelonesa de Electricidad», «Ferrocarril de Catalunya», «Electricitat Reusenca» i altres.

Poques són les persones que desconeguin l'importància de la gran fabrica que més amunt esmentem, de la «Barcelonesa», situada al Paral·lel, amb la seva gran sala de màquines i turbines, i la no menys important de calderes, alimentades (com ho seran també les de l'Energia Elèctrica de Sant Adrià) per cargadors autòmats. Ni g' haurà d'ixit de fixarse en les enlaurades xamaneies de tots els indrets de Barcelona se destaquen damunt la ciutat, y sobre tot mirades des del port.

A la regió de Tremp, aprofitant les ventates que la Companyia «Riegos y Fuerza del Ebro» proporciona, s'ha creat per particulars y Ajuntaments una Comunitat de regants. Mr. Pearson, propietari d'aquesta Companyia, com ja hem dit, se proposa desviar el trasat del ferrocarril del Noguera Pallaresa y en canvi construir dos canals, un de rec y un altre de forsa. Pel de rec cobrirà l'empresa durant 30 anys un canon progressiu fins a 50 pessetes per hectària. Després dels 30 anys les obres revertiran al país, pagant 16 pessetes per hectària, però compensant els costos de les bombes elevadores de l'aigua. Hi haurà diferents quotes pels cultius intensius y extensius. El caudal de forsa permetrà donar 200 cavalls per llum elèctrica als pobles situats prop del Montsec y Poble de Segre, y 1.500 per a industries agricòles amb una bonificació d'un 25 per cent.

Per lo que segueix, podràn veure'ls lectors tots els altres extrems que abraça la gran empresa que entre mans de «La Canadiencia». Ara anem a veure quina és l'importància y

Estat actual de les obres

Una breu ressenya del conjunt de les obres que porta a cab ens facilitarà la exposició de l'estat en que's troben les mateixes.

Sabut és que la Companyia «Riegos y Fuerza del Ebro», coneguda vulgarment per la Canadiencia, desenvolupa les seves obres des de Gerri, al Noguera Pallaresa, fins a l'Ebre.

uns mistics de convicció y de cara somrienta que tenen el cor al cel y no menyspreuen la terra, capassos de sentir l'art, aquest art que us cobricela, pel qual entre'ls immortals per sempre més heu de seure.

En Borràs, emocional y acraicíssim, va recitar un fragment d'«El Ferrer de Talla», essent, després, obsequiat amb pastes y vins generosos.

En Santiago Rusiñol està escrivint un sainet, que serà, segurament, una sátira per l'estil de les que tant renom li han donat.

Se titula «L'homenatge».

La companyia del Sindicat d'Autors Dramàtics Catalans que, sota la direcció de J. Pous Pagès, està fent una tournée per Catalunya, ha tingut un gran èxit en el «Teatre Municipal» de Figueras.

Les quatre representacions que fins ara porta donades davant del públic figuerenc, han estat, artística y econòmicament, quatre victòries.

Tal com nosaltres ja preveiem, no ha resultat cert que la gent Marguerida Xirgu no s'emporti cap obra catalana en la seva tournée per Amèrica.

Dugues són les obres que, traduïdes al castellà, ha incorporat en el seu modern repertori: «La Reina jove» y «Sinet tristu», de l'Angel Guimerà.

La notable actriu catalana donya Montserrat Faura ha estat contractada per l'empresa del «Teatre Cervantes», de Madrid.

L'excelent actor en Joaquim Vinyas, està preparant un espectacle que, per la seva originalitat, la seva riquesa y l'alt sentit patètic y artístic que entraña tot ell, cridarà fortament l'atenció dels amants del teatre.

Per avui no donem detalls, prometent ferho més endavant.

Alguns datos interessants

EL NUMERO D'OBRES EMPLEIATS.—El nombre d'obres avui és variable y oscila entre sis y vuit mil, si bé dintre de poc temps oscilarà entre deu y quinze mil.

TERRENYS O EDIFICIS COMPRATS.—Aquests, tenint en compte els necessaris per les obres, representen avui uns 600 a 700 hectàries de terreny, el que s'ha adquirit ja y pagat continuant activament l'adquisició dels mateixos.

CARRUATGES Y ANIMALS EMPLEATS.—La Companyia té en continu treball uns 500 a 600 cavalleries amb carros grans, especials per manegar, y, a més, tres locomotors tractadors amb sos vagons y un tren Renard.

Ademés, té un servei, per contractes, diferents transports que empleen carros y cavalleries del país y que en moments normals no baixen de 400 carros de recs cavalleries per terme mitjà.

LO QUE COSTARÀ EL PANTANO Y CANALS.—Es difícil precisar-ho, puig al portar a cab les obres se van determinant en definitiva les mateixes, però pot constatar-se que en el treball actual dels dos salts no s'invertiran manys de 60 a 70 milions de pessetes.

La regularització dels rius és indubtablement obra de l'Estat, doncs equivalent a l'immediata repoblació forestal.

Conexim tota la talla de boscos que tan desgraciadament se porta a cab en nostres camps. Aquesta talla produeix la socada absoluta en els istius llocs, el passat que segueixen un hivern sense neu. Les aigües no trobant obstacles que les retengui y permeti passar al subsol, se precipiten en els barrancs y van al mar sense profit y amb gros perjudici per als ribenys. La regularització dels nostres rius tanca el pas a aquestes avargues y dona sortida regular y uniforme a l'aigua que caiguda en un curt espai de temps.

El benefici que això reporta als recs avui existents, és incalculable. En efecte, se dedueix a priori l'importància de tota obra d'aquesta naturalesa que permet regar en tota època y amb tota seguretat.

Veurem ara la directa importància dels terrenys afectats per l'embassament. Se ocupen uns 800 hectàries de terreny de les quals reguen solts uns 300. Amb els nous canals convertixen en regadiu 2.500 hectàries de terreny de millor qualitat.

Altres obres

Ademés de les obres esmentades, la Companyia porta a cab la construcció de la carretera d'Ager a Tremp, obra de l'Estat a través del coll dels Terradets, que devia portarse a cab en varis anys y quedarà dintre d'un o dos mesos, llesta.

Ha construït, ademés, el camí veïnal de Balaguer a Camarasa, a excepció del petit tros corresponent al terme de Balaguer, per dificultats que ofereixen els propietaris per al pas.

Ha construït pel seu compte una carretera que, empalmant amb la de Lleida a Flix en el terme d'Albaterrech, creua Montoliu, Sudanel y Torres, acabant davant d'Aytona.

A Barcelona construïx la foradada de Vallvidrera per obrir la comunicació directa entre la ciutat, limitada avui per la serra del Tibidabo y

canal industrial y aquest. Ademés, y baix aquest canal industrial, y agafat al mateix, y sempre a la vorada dreta, s'hi desplega un altre canal inferior de rec, que suministra l'aigua necessària per la zona compresa entre aquest canal industrial y el riu.

A la vorada esquerra, y sortint de l'al·laria del canal industrial, arrenca el canal de rec que s'estén fins uns 12 kilòmetres quadrats, aigües avall de dita presa.

Els de la vorada dreta aconsegueixen una llargaria d'uns 25 a 30 kilòmetres. Al canal industrial s'hi treballa activament y avui treballen en ell, destinats a obrir la caixa, uns 2.000 obrers.

En la zona inferior a la confluència, la Societat ha adquirit totes les concessions existents fins la desembocadura del Segre a l'Ebre, construint actualment el nou Salt de Segre que, derivant les aigües del Segre, aigües amunt de Lleida les vessa davant d'Aytona, circulant les aigües en un canal d'uns 25 a 30 kilòmetres, y donant un salt de 50 metres, obtenint amb això, donada la regularització dels rius y la suma del caudal de variis (Segre, Noguera Pallaresa, Ribagorçana, Sió, etc.) un total de 50 000 HP.

Al sortir les aigües d'aquesta central, entren ja a la cà de l'embàs de l'Ebre, corresponent al Segre; y aquest embàs que abraça una extensió aproximada de 80 kilòmetres y produeix per la presa de 50 metres d'alsaria que se situa a Raó, produirà la regularització de l'Ebre, donant una potencia de 150.000 HP.

La regularització dels rius és indubtablement obra de l'Estat, doncs equivalent a l'immediata repoblació forestal.

Conexim tota la talla de boscos que tan desgraciadament se porta a cab en nostres camps. Aquesta talla produeix la socada absoluta en els istius llocs, el passat que segueixen un hivern sense neu. Les aigües no trobant obstacles que les retengui y permeti passar al subsol, se precipiten en els barrancs y van al mar sense profit y amb gros perjudici per als ribenys. La regularització dels nostres rius tanca el pas a aquestes avargues y dona sortida regular y uniforme a l'aigua que caiguda en un curt espai de temps.

El benefici que això reporta als recs avui existents, és incalculable. En efecte, se dedueix a priori l'importància de tota obra d'aquesta naturalesa que permet regar en tota època y amb tota seguretat.

Veurem ara la directa importància dels terrenys afectats per l'embassament. Se ocupen uns 800 hectàries de terreny de les quals reguen solts uns 300. Amb els nous canals convertixen en regadiu 2.500 hectàries de terreny de millor qualitat.

Altres obres

Ademés de les obres esmentades, la Companyia porta a cab la construcció de la carretera d'Ager a Tremp, obra de l'Estat a través del coll dels Terradets, que devia portarse a cab en varis anys y quedarà dintre d'un o dos mesos, llesta.

Ha construït, ademés, el camí veïnal de Balaguer a Camarasa, a excepció del petit tros corresponent al terme de Balaguer, per dificultats que ofereixen els propietaris per al pas.

Ha construït pel seu compte una carretera que, empalmant amb la de Lleida a Flix en el terme d'Albaterrech, creua Montoliu, Sudanel y Torres, acabant davant d'Aytona.

A Barcelona construïx la foradada de Vallvidrera per obrir la comunicació directa entre la ciutat, limitada avui per la serra del Tibidabo y

canal industrial y aquest. Ademés, y baix aquest canal industrial, y agafat al mateix, y sempre a la vorada dreta, s'hi desplega un altre canal inferior de rec, que suministra l'aigua necessària per la zona compresa entre aquest canal industrial y el riu.

A la vorada esquerra, y sortint de l'al·laria del canal industrial, arrenca el canal de rec que s'estén fins uns 12 kilòmetres quadrats, aigües avall de dita presa.

Els de la vorada dreta aconsegueixen una llargaria d'uns 25 a 30 kilòmetres. Al canal industrial s'hi treballa activament y avui treballen en ell, destinats a obrir la caixa, uns 2.000 obrers.

En la zona inferior a la confluència, la Societat ha adquirit totes les concessions existents fins la desembocadura del Segre a l'Ebre, construint actualment el nou Salt de Segre que, derivant les aigües del Segre, aigües amunt de Lleida les vessa davant d'Aytona, circulant les aigües en un canal d'uns 25 a 30 kilòmetres, y donant un salt de 50 metres, obtenint amb això, donada la regularització dels rius y la suma del caudal de variis (Segre, Noguera Pallaresa, Ribagorçana, Sió, etc.) un total de 50 000 HP.

Al sortir les aigües d'aquesta central, entren ja a la cà de l'embàs de l'Ebre, corresponent al Segre; y aquest embàs que abraça una extensió aproximada de 80 kilòmetres y produeix per la presa de 50 metres d'alsaria que se situa a Raó, produirà la regularització de l'Ebre, donant una potencia de 150.000 HP.

A quarta plana: Bolletí del Treball, Notes de Sport, Espectacles, y Secció comercial.

